

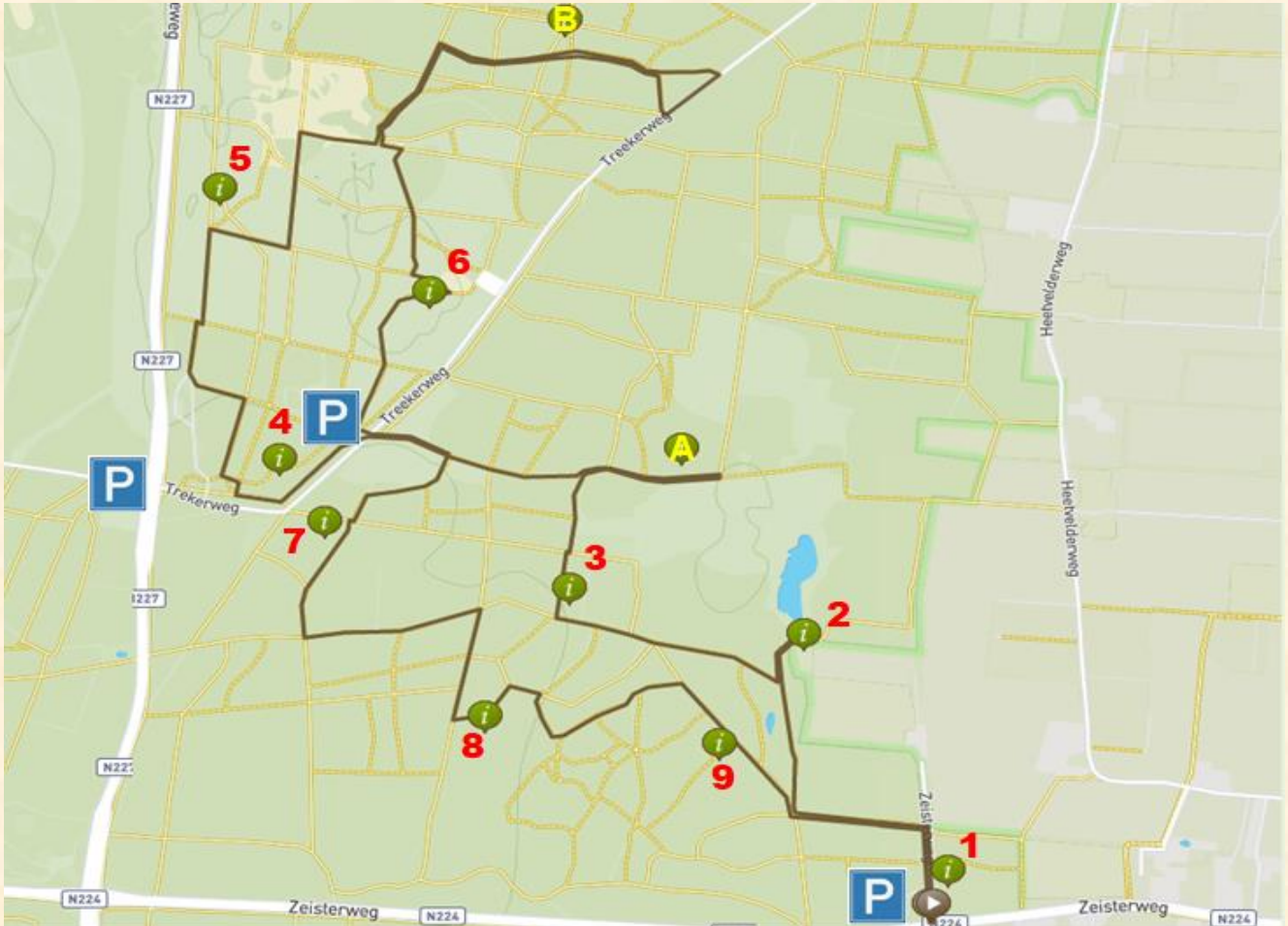
GEOPARK HEUVELRUG

(in ontwikkeling)

Op Geopad 109

25-03-2018

Wandeling Treekerpunt en de Woudenbergse Binnenduinen

Route 9,9 km. Voor de GPS RouteYou versie, [klik hier](#).

Wie al wandelend een representatief beeld van de geomorfologische gesteldheid, structuur en levende natuur van het beschreven gebied wil krijgen wordt geadviseerd de hierna beschreven routes te lopen. De ten dele reeds decennia geleden gemarkeerde langste route laat je onder meer kennismaken met de imposante oude heuvelpartijen bij het Treekerpunt. Het geopad loopt echter ook door het nog niet zo lang geleden sterk verstoven gebied van de Woudenbergse Binnenduinen. Het tracé van de Treekerpuntroute beschrijft een tweetal lussen, waardoor ze dus kan worden bekort. Anderzijds kan de wandeling ook verlengd worden via een geopad door het noordelijk aangrenzende bosgebied van de voormalige Treeker Duinen.

1. Bij de bushalte De Heijgraeff kun je al direct het bos in. Zodra het bos rechts plaatsmaakt voor cultuurland sla je dan linksaf. Intussen zie je voor je een van de (antieke) boerderijen die de rand van het stuwwalzoomterras markeren. Ook zal het je opvallen dat de percelen bos en cultuurland in deze omgeving geheel of gedeeltelijk worden begrensd door aarden walletjes.

2. Wie behoefte heeft een blik te werpen op het wat noordelijker gelegen heideterreintje met de Veenplas wordt geadviseerd na enkele honderden meters weer rechtsaf te slaan. Enkele door aarden walletjes geflankeerde paden zijn dan zo vriendelijk je naar de omgeving ervan te brengen. Daar gunt de kruin van een door recente verstuingen verminkte dekzandrug je een uitzicht over het heide- en venterrein, dat zelf niet vrij toegankelijk is. Een bankje biedt daarbij de gelegenheid ook uit te rusten.

3. Vanuit de heuvel waar je van het uitzicht kon genieten gaat het geopad een meer westelijke koers varen en de in onbruik geraakte Oude Utrechtse Weg volgen. Zo'n 500 meter verderop sla je dan rechtsaf. Dit leidt tot een kennismaking met de zone waar de dekzandheuvels van het wandelgebied hun ijsstijdelijke geomorfologische gesteldheid nog vrijwel behielden. Na enkele honderden meters passeer je er de kaarsrechte grens tussen de gemeenten Woudenberg en Leusden. Niet lang daarna ontmoet de georoute een T-kruising met een flauwbochtige weg, die je links naar de beide met heide begroeide imposante heuvelpartijen van het Treekerpunt zal leiden.

Het verdient echter aanbeveling de weg eerst een eindje rechts te gaan volgen.

A. Al vrij snel zie je er rechts voor je een deel van de door verstuingen verformfaaide dekzandrug, waarmee al bij de Veenplas kennis werd gemaakt. Daarbij zal het je opvallen dat de rug her en der wordt gedecoreerd door jeneverbessenstruweel. De jeneverbes vestigde zich op plekken waar humeus stuifzand na het plotseling beëindigen van de grootschalige schapenhouderij begroeid raakte. Mede door de recente herbebossingen zijn jeneverbessenvegetaties van enige omvang vrij zeldzaam geworden. Op de Utrechtse Heuvelrug komen ze nog slechts op enkele plekken voor. De door recente verstuingen vervormde dekzandrug bij de Veenplas is een van die plekken.

Na van het uitzicht op de rug met jeneverbessen genoten te hebben keer je terug naar de T-kruising, waar nu rechtdoor wordt gelopen.

4. Beide hoge heuvelpartijen zijn van elkaar gescheiden door de verharde Treekerweg, die wordt overgestoken. Aan de andere kant van de weg ligt een parkeerterreintje waarbij je links een rood gemarkeerd deel van de beschreven route gaat volgen.

De rood gemarkeerde route laat je eerst kennismaken met de reliëfarme zuidelijke ambiance van de hoge heuvels. Daarbij draait ze naar rechts om de naaste omgeving van de drukke Doornse Weg te laten zien. Een vrijwel evenwijdig aan die weg lopend zandruggetje is er bekroond met een paar grafheuvels.

5. Bij de grafheuvels sla je kort na elkaar links- en rechtsaf. Dit leidt tot een nadere kennismaking met de heide ten westen van de hoge heuvels. Die heide is vrij reliëfarm. Ze wordt echter wel verlevendigd door de (bundels) geultjes die de Doornse Weg paralleliseren en hun ontstaan waarschijnlijk danken aan het vroegere verkeer over ongebaande routes.

Een eindje verderop bereikt de gemarkeerde route een zone waar in het recente verleden verstuingen optraden en lokaal zelfs mogelijk bleven. De route slaat er nu successievelijk rechts- en linksaf, wat betekent dat jij je nu van de Doornse Weg gaan verwijderen. Na enkele honderden meters keert de route ook de verstoven zone de rug toe. Dit doet ze door andermaal rechtsaf te slaan.

Wie tijdens de wandeling nog wat meer wil zien van de verstoven zone wordt geadviseerd nu eerst een uitstapje te maken naar het zuidelijk deel van de Treekerduinen. De route van dit uitstapje bewandel je vrijwel geheel visa versa.

B. Voor het uitstapje naar de Treekerduinen ga je bij de plek waar de gemarkeerde route de recent verstoven zone de rug toekeert links voor je een stuifdalletje opzoeken. Daarin wordt echter spoedig linksaf geslagen. Na het oversteken van een kaarsrechte zanderige weg kom je dan terecht in een smalle zone waar de wind behalve kleine ruggen en heuvels onder andere ook enkele stuifbanken en -richels vormde. Rechts zie je dan al snel een bochtig bospad dat de zone overlangs ontsluit. Je volgt het bospad over zijn gehele lengte, dat wil zeggen tot aan de verharde Treekerweg.

Na het afdalen van een stuifklif wordt er rechts al snel gezelschap gehouden door een drietal vrijwel in elkaars verlengde gelegen, deels bochtige stuifrichels. Links doen dat enkele lage stuifkliffen.

Vorbij de tweede kruising die je op het bochtige pad passeert verandert de geomorfologische situatie. Rechts komt dan na enige tijd een vrij hoog stuifklif langs. Je laat je echter niet verleiden het te beklimmen. In plaats hiervan ga je onderlangs het klif naar de verharde Treekerweg, waar rechtsaf wordt geslagen. Na ruim honderd meter kom je dan terecht op een zessprong. Vanuit die zessprong kan rechts achter je via een kort verbindingspad worden teruggekeerd naar het bochtige deel van de route. Je loopt er over de flauwe helling van een stuifbank naar de bovenrand van het stuifklif om dit vervolgens voorzichtig af te dalen. Voor het bereiken van het stuifklif wordt eerst een kleine (stuif)trog gekruist.

Na de afdaling van het stuifklif ga je via de paden waar je het zuidelijk deel van de Treekerduinen leerden kennen terug naar de rood gemarkeerde route.

6. Voor het uitstapje naar de Treekerduinen ga je bij de plek waar de gemarkeerde route de recent verstoven zone de rug toekeert links voor je een stuifdalletje opzoeken. Daarin wordt echter spoedig linksaf geslagen. Na het oversteken van een kaarsrechte zanderige weg kom je dan terecht in een smalle zone waar de wind behalve kleine ruggen en heuvels onder andere ook enkele stuifbanken en -richels vormde. Rechts zie je dan al snel een bochtig bospad dat de zone overlangs ontsluit. Je volgt het bospad over zijn gehele lengte, dat wil zeggen tot aan de verharde Treekerweg.

Na het afdalen van een stuifklif wordt je rechts al snel gezelschap gehouden door een drietal vrijwel in elkaars verlengde gelegen, deels bochtige stuifrichels. Links doen dat enkele lage stuifkliffen.

Vorbij de tweede kruising die je op het bochtige pad passeert verandert de geomorfologische situatie. Rechts komt dan na enige tijd een vrij hoog stuifklif langs. Je laat je echter niet verleiden het te beklimmen. In plaats hiervan ga je onderlangs het klif naar de verharde Treekerweg, waar rechtsaf wordt geslagen. Na ruim honderd meter kom je dan terecht op een zessprong. Vanuit die zessprong kan rechts achter je via een kort verbindingspad worden teruggekeerd naar het bochtige deel van de route. Je loopt er over de flauwe helling van een stuifbank naar de bovenrand van het stuifklif om dit vervolgens voorzichtig af te dalen. Voor het bereiken van het stuifklif wordt eerst een kleine (stuif)trog gekruist.

Na de afdaling van het stuifklif ga je via de paden waar je het zuidelijk deel van de Treekerduinen leerden kennen terug naar de rood gemarkeerde route.

7. Van daaruit begin je de terugtocht naar de Zeisterweg. Dit gebeurt via een route die niet is gemarkeerd. Daarbij wordt eerst andermaal de verharde Treekerweg overgestoken. Aan de overzijde loopt de route dan opnieuw onderlangs de noordflank van de oostelijke hoge heuvelpartij. De bedoeling is dat je daarna rechtsaf slaat om ook de zuidflank van de markante hoogte gezelschap te houden. Een naar links afbuigend pad laat je daarna kennismaken met een gedeeltelijk vrijwel vlak gebied, waar de ijstijdelijke dekzanden de latere verstuingen bespaard bleef. Er wordt voor de tweede keer tijdens deze wandeling de grens tussen de gemeente Leusden en Woudenberg overgestoken. Even verderop ontmoet je in het zicht van een markante oude dekzandrug ook weer de Oude Utrechtse Weg, waar de route linksaf slaat.

8. Na ruim driehonderd meter verlaat het geopad de historische weg weer door op een X-kruising rechtsaf te slaan. De steven wordt dan gewend naar het enkele eeuwen geleden sterk verstoven meest zuidelijk deel van het wandelgebied. De georoute laat je daar eerst kennismaken met de noordelijke omgeving van een tweetal markante uitwaaiingsbekkens. De wind deponeerde er vanuit die laagten slechts betrekkelijk weinig stuifzand. Daarbij werd vlakbij de bekkens nog het meeste stuifzand opgevangen. Hiervan getuigen veelkoppige windoeverwalletjes. Om een en ander te zien wordt het tweede zijpad links ingeslagen.

Rechts zie je het terrein dan langzaam oplopen naar de oeverwalletjes.

Voor een kennismaking met de erachter gelegen uitwaaiingslaagte sla je op de eerstvolgende viersprong rechtsaf, wat even later wordt herhaald. Het pad passeert dan eerst een dalachtige uitloper van het stuifbekken. Bij de rand van deze uitloper en de eigenlijke laagte wordt je geconfronteerd met imposante stuifkliffen.

9. Even voorbij de kliffen slaat de route onderin de uitwaaiingslaagte linksaf. Een ander pad loopt dan vrijwel evenwijdig aan de kliffen naar de noordoosthoek van het bekken, buitenlangs de rand waarvan de wind een imposant rugsysteem vormde.

Het geopad laat je vervolgens een steile westflank van de rug beklimmen. Wie zich daarna omdraait kan nog even genieten van een uitzicht op het zojuist deels verkende stuifbekken.

Na de markante duinrug aan de oostzijde weer te zijn afgedaald blijf je rechtdoor lopen. Het geopad leidt je dan naar het reliëfarme zuidoostelijk deel van het wandelgebied, alwaar je terechtkomt op een laan. Die brengt je rechts vervolgens terug naar de drukke weg van waaruit de wandeling werd begonnen.

Het wordt op prijs gesteld wanneer na afloop van de wandeling enig commentaar en foto's worden ingestuurd, bij voorkeur via de reactiemogelijkheid onderaan op de homepage [INITIATIEF](http://INITIATIEF.nl), of via info@geopark-heuvelrug.nl, waarvoor dank.

Toelichting

Het overwegend met bos en heide begroeide gebied ligt zuidwestelijk van Leusden en westelijk van Woudenberg. De ondergrond ervan wordt gevormd door het brede terras dat de hogere delen van de door landijs opgestuwde Utrechtse Heuvelrug scheidt van de Gelderse Vallei.

De bovenbouw van dit terras bestaat voornamelijk uit fijne windzanden die er in de laatste ijstijd als een mantel werden uitgespreid. Het oppervlak van deze als dekzanden bekende afzettingen was vooral in bepaalde zones tamelijk sterk geaccidenteerd en elders vrijwel vlak. Met name in de geaccidenteerde zones was de wind de afgelopen millennia soms andermaal geo(morfo)logisch actief, waardoor het reliëf er zowel grilliger als kleinschaliger werd.

Voor een verantwoorde beschrijving van de gevarieerde en Informatieve geomorfologische gesteldheid bleek het nodig een scherpere bril op te zetten dan tot op heden was gebeurd. De schaarse literatuur over de natuurrijke geostructuur was namelijk duidelijk niet gebaseerd op nauwkeurige terreinverkenningen. Dit noopte tot aanvullende inventarisaties.

Daardoor kon worden bevestigd dat de wind een belangrijke rol speelde bij de opbouw van het terras. Gezien het lokaal bij het maaiveld voorkomen van grind moet echter ook smeltwater daaraan een bijdrage van betekenis hebben geleverd.

Volgens vrij recente literatuur zouden de deels reliëfrijke windvormingen uit de laatste ijstijd in het recente verleden vrij algemeen ingrijpend door verstuingen zijn verbouwd. De vroegere geomorfologische gesteldheid is echter minder sterk door de wind veranderd dan werd aangenomen. Bovendien bleek de mate waarin en wijze waarop dat gebeurde nogal uiteen te lopen, wat de gevarieerde geomorfologische gesteldheid van het gebied verklaart.

De omstandigheden die de verstuingen bevorderden of belemmerden bepaalden sterk de geomorfologische effecten ervan. Zo maakte het een groot verschil of slechts smalle droge ruggen aan de winderosie ten prooi konden vallen of dat de wind zich zou gaan uitleven op een schaars begroeid deel van een brede gordel hooggelegen dekzanden.

Nog het meest hun ijstijdelijke vorm behielden de reliëfarme lagere delen van het gebied. Vooral bij de afgelegen grens tussen de gemeenten Leusden en Woudenberg bleven echter ook reliëfrijkere hogere gebiedsdelen de recente verstuingen bespaard. Kenmerkend voor de er aanwezige hoogten zijn een middenschalig reliëf, ten dele steile glooiende hellingen en stevige donkere haarpodzolbodems.

Het vroegere verkeer via ongebaande routes leidde tot het ontstaan van (bundels) stuifgeulen, die men vooral bij de Doornseweg aantreft.

Waar de winderosie zich uitbreidde maar op geringe diepte door een resistente ondergrond werd begrensd in haar mogelijkheden ontstonden (dalachtige) laagten met een nagenoeg vlakke bodem.

Als een stevige bovengrond met een vitale vegetatie ook de zijdelingse winderosie bemoeilijkte raakten de uitwaaiingslaagten begrensd door klifjes. Men doopte ze stuifklifjes.

De wind verspreidde het zand dat hij van de ondiepe uitwaaiingslaagten meenam over hun omgeving. Daar werd het zand vooral bij de bovenranden van de kliffen door vegetatie vastgehouden. Als gevolg hiervan konden er zelfs oeverwalleetjes ontstaan.

Kenmerkend voor de beperkt door de wind verlaagde en opgehoogde gebiedsdelen zijn enkele meters hoge stuifkliffen, die reliëfarme laagten scheiden van sterk asymmetrische en plateauachtige terreinverheffingen. De Woudenbergse Binnenduinen presenteren enkele imponerende voorbeelden daarvan.

Zandverstuivingen zijn in het wandelgebied thans voornamelijk nog slechts ter plekke van het zogenaamde Kelderbos mogelijk.

Aan de activiteiten van de prehistorische mens herinneren enkele grafheuvels van het dagrecreatieterrein Treekerpunt.

Langs de rand van de Gelderse Vallei werd al eeuwen geleden een aantal boerderijen gebouwd. Bovendien zouden er na de Middeleeuwen enkele buitens worden gesticht. Den Treek is daarvan een behouden gebleven bekend voorbeeld. Tot in de wijde omgeving van het buiten Den Treek kwam gaandeweg een uitgestrekt gebied in handen van enkele grootgrondbezitters. Het overgrote deel daarvan behoort tegenwoordig tot het bekende landgoed Den Treek-Henschoten, waar ook het wandelgebied is gelegen.

Sinds het begin van de negentiende eeuw is het wegennet in het gebied van Den Treek-Henschoten nogal gewijzigd. De van Oud Leusden naar het zuiden lopende Wijkerweg werd toen vervangen door de aanvankelijk slechts met grind verharde Doornseweg.

Wel in onbruik geraakt maar nog goed herkenbaar is de voormalige Oude Utrechtse Weg, waarvan de rol werd overgenomen door de zuidelijker aangelegde Zeisterweg.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen. Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.